

Onderbouwde, praktische adviezen voor dranken bij high output ileostoma

Diëtistendagen 14-15 november 2025
Annemieke Plomp, diëtist
Mirjam Holverda, diëtist, MSc

Aanleiding onderzoek; ileostoma

→ High output ileostoma (HOS)

>1,5 l output/dag

- Groot verlies vocht/elektrolyten (natrium!)
  - Dehydratie
  - Hyponatriëmie
  - Acut nierfalen
- Behandeling:
  - Oorzaak bestrijden
  - Preventie/bestrijding dehydratie
  - Behoud/herstel elektrolytenbalans
  - **Oral Rehydration Solution: ORS**

Aanleiding onderzoek; ORS

- Zouten en glucose: optimale samenstelling
- Bezwaren patiënt: smaak, kosten

→ Praktijk: ook andere dranken geadviseerd > passend??

Onderzoeksvraag:

Welke dranken zijn naast ORS het meest geschikt om te adviseren aan patiënten met high output bij een ileostoma?

Onderzocht door:

1. Literatuuronderzoek

- a. Absorptieprocessen in de darm
- b. Invloed HOS op absorptie
- c. Alternatieven voor ORS

Randvoorwaarden
dranken

2. Enquête: adviezen in kaart brengen

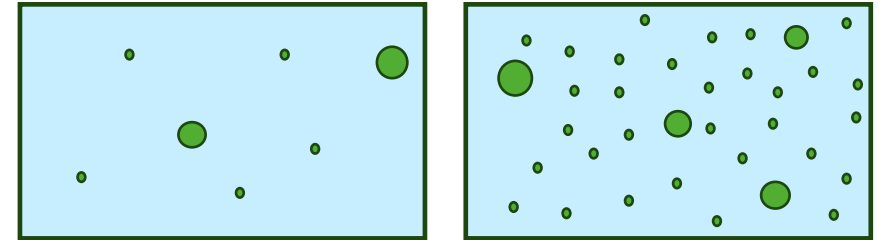
3. Laboratoriumonderzoek: osmolariteitsmetingen

Vergelijking adviezen met
randvoorwaarden

Literatuuronderzoek

Kernbegrippen: Osmolariteit

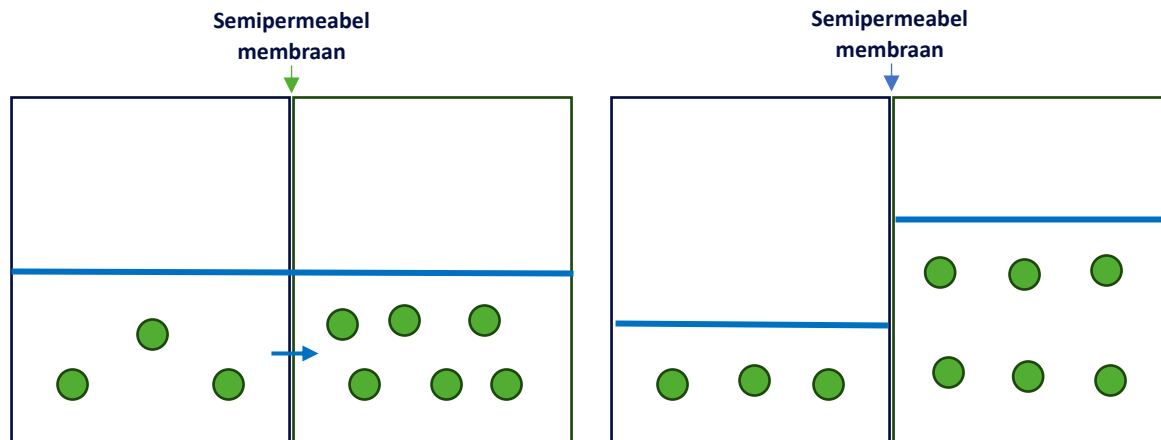

- Aantal opgeloste deeltjes (mOsmol/l) > grootte niet van belang
- Dranken: osmolariteit vooral bepaald door koolhydraten en mineralen
- 1 g kleine moleculen bevat meer deeltjes dan 1 g grote moleculen! (zand vs. grind)
  - Invloed zout/mineralen op osmolariteit groot
(1g zout/glas 200 ml > +170 mOsmol/l)
  - Verschillende koolhydraten: verschillend effect op osmolariteit!
(mono-, di-, polysachariden)
- Juiste osmolariteit belangrijk voor absorptie vocht (osmose)

Literatuuronderzoek

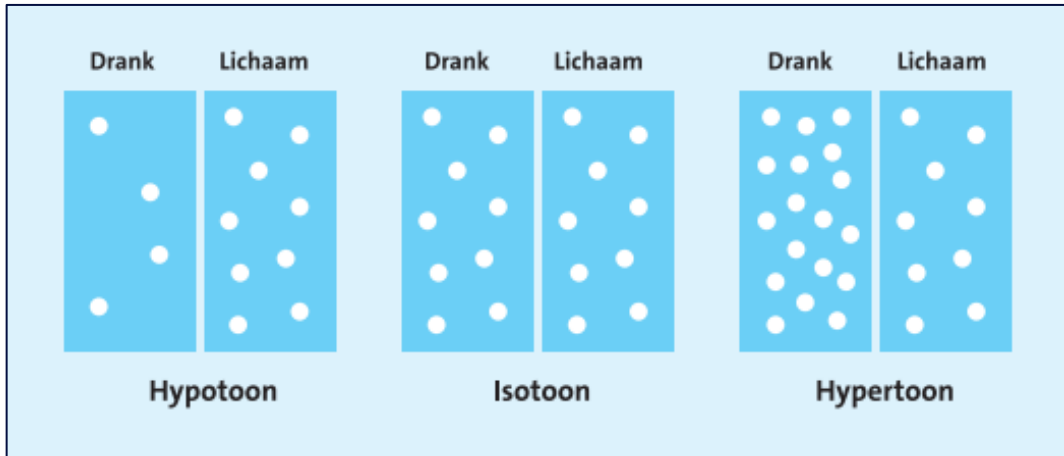
Kernbegrippen: osmose/absorptie vocht

- Verplaatsing water: 'streven naar' gelijke hoeveelheden deeltjes...
- ...dus verschillen in osmolariteit: transport water

Literatuuronderzoek

Kernbegrippen: hypotoon, isotoon en hypertoon

plasma 275-300 mOsmol/kg

- Bij HOS: **hypertone drank** ongewenst: onttrekt vocht/verhoogt output! (niet op alle slakken zout leggen...)
- Maar hoe zit het dan met **hypotone dranken**?
- En: hoe dan vochtabsorptie uit **isotone dranken**?

Literatuuronderzoek

Kernbegrippen: 'Gastric sieving'

- Vaste en vloeibare maaginhoud snel gescheiden
- Vloeistof snel door naar darm
  - Laagcalorische vloeistoffen nog sneller
  - Sneller bij veel vloeistofconsumptie

→ Waterige (sterk hypotone) dranken hebben niet de voorkeur bij HOS!

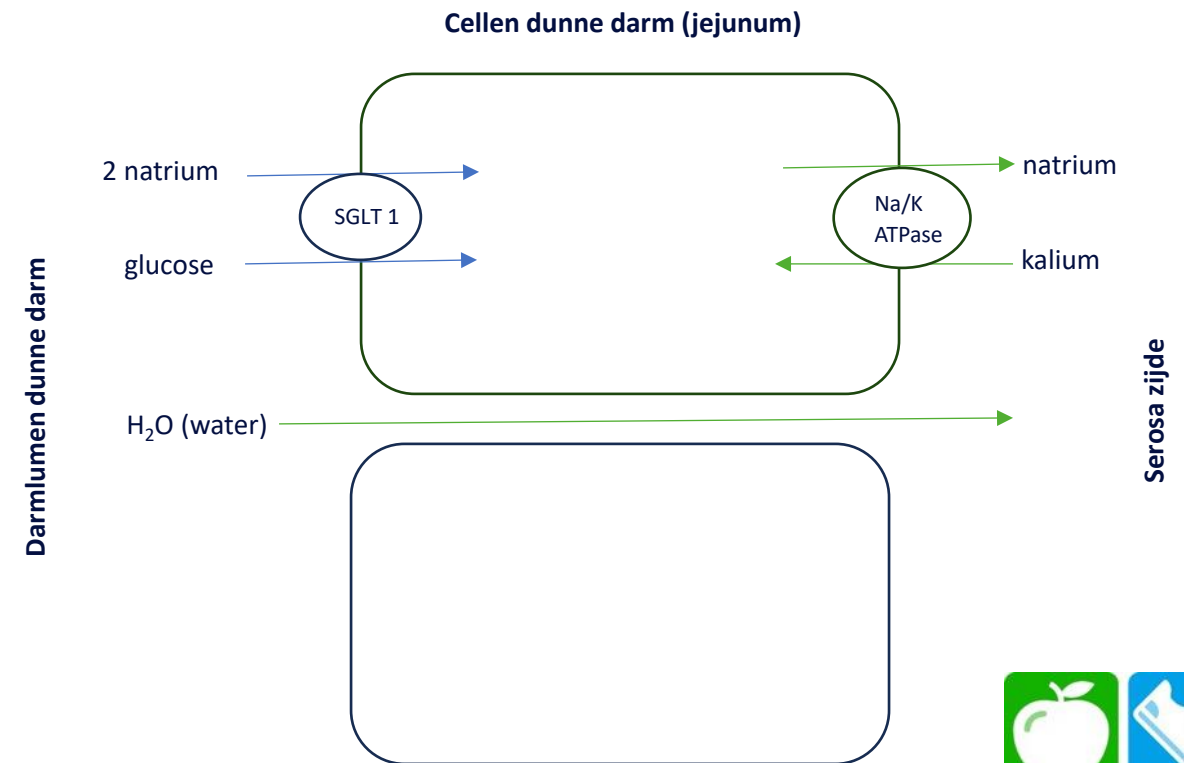
→ Kleine beetjes tegelijk drinken

Literatuuronderzoek: Absorptie natrium (Na) in dunne darm

- Actief transport (SGLT 1)
- Gestimuleerd door aanwezigheid glucose
- Passief gevolgd door water
(osmose, tot 5 l/dag!)

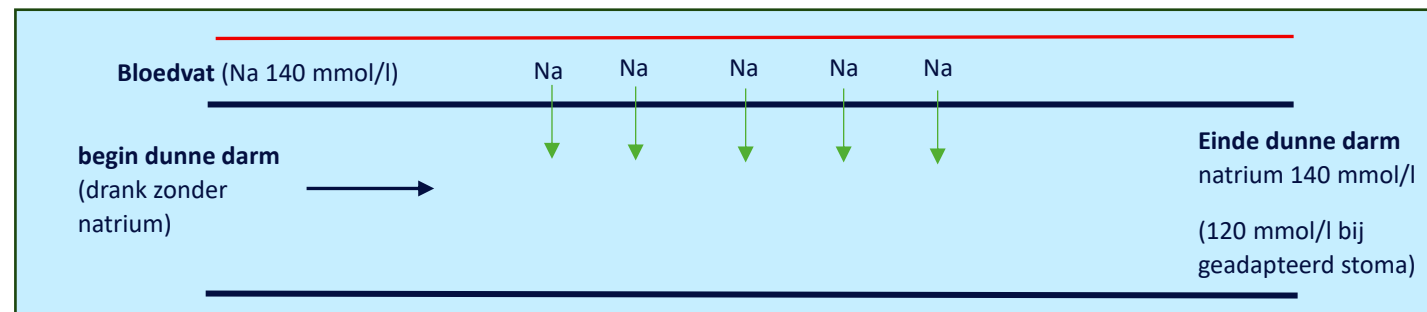
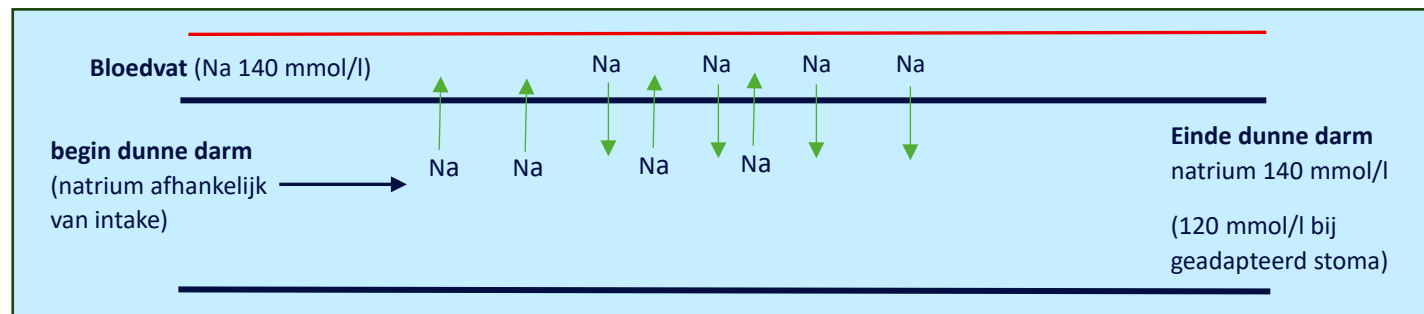
→ Na/glucose transport stimuleert ook opname van water = werking ORS!

→ Vochtopname uit isotone drank

Bewegingen natrium (Na) in de dunne darm

- Naast absorptie ook 'lekkage' tussen cellen door (afb. 1)
- Eind dunne darm: Na altijd gelijk aan hoeveelheid in plasma
- Meer Na in drank > meer opname (lineair)
- Drank zonder Na: onttrekt Na aan lichaam in dunne darm! (afb. 2)
- Netto opname vanaf 90 mmol/l Na in drank (combi met glucose: vanaf +/- 60 mmol/l)

Literatuuronderzoek: conclusies

Randvoorwaarden dranken bij HOS:

- **Osmolariteit:** licht hypotoon tot isotoon (245-300 mOsmol/l)
- **Concentratie natrium:** voorkeur > 90 mmol/l, minimaal 60 mmol/l (+ glucose)

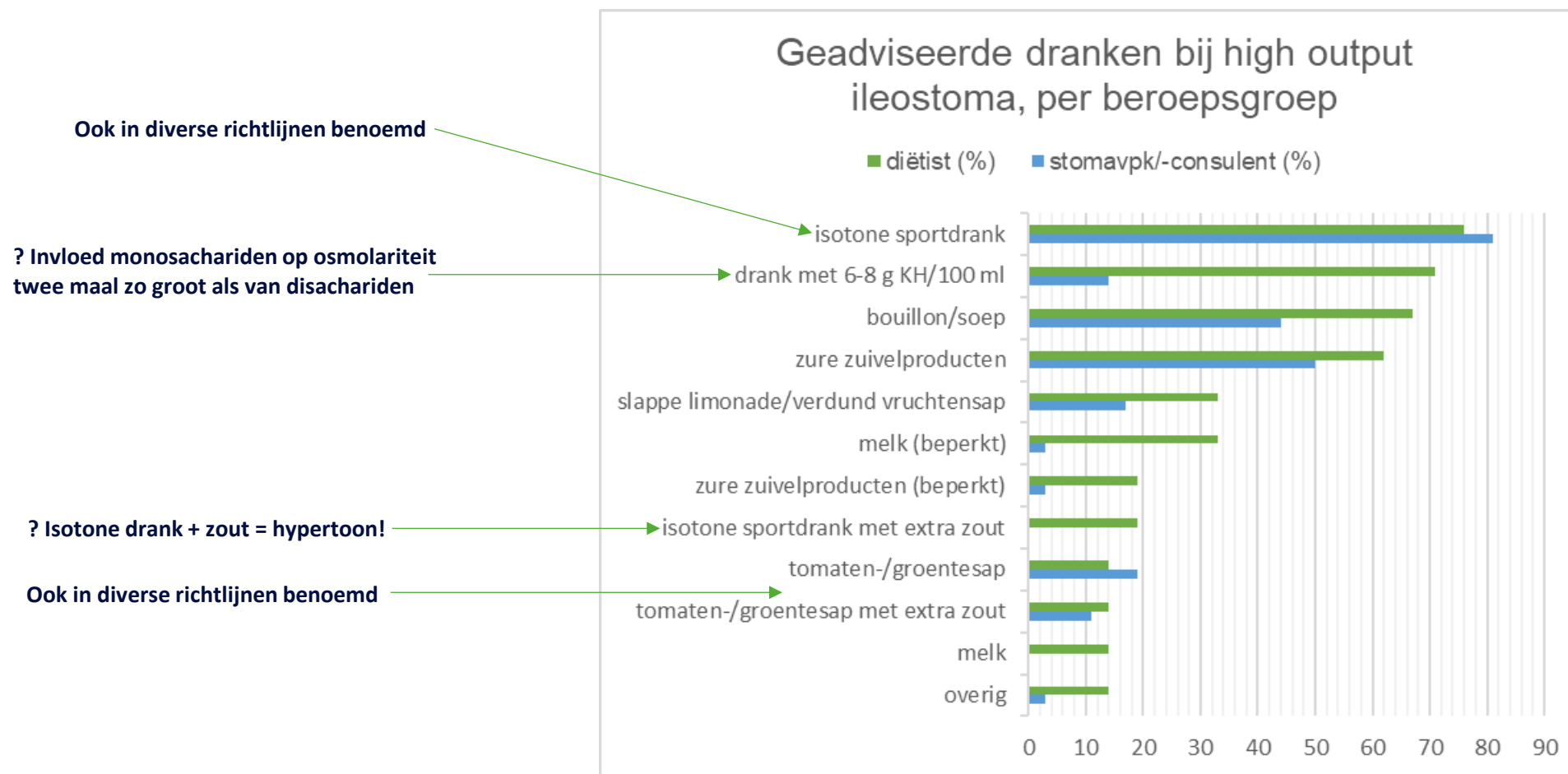
...en verder:

- Aanwezigheid **glucose** stimuleert absorptie natrium en vocht
  - Zelfde effect bij di- en polysachariden
- **Kleine beetjes tegelijk** drinken
- **ORS** optimaal (WHO: osmolariteit 245 mOsmol/l; natrium 75 mmol/l)
  - **Zelf maken** kan, foutgevoelig
  - **Toevoegingen** voor smaakacceptatie: verminderen werking

Praktijkonderzoek: enquête

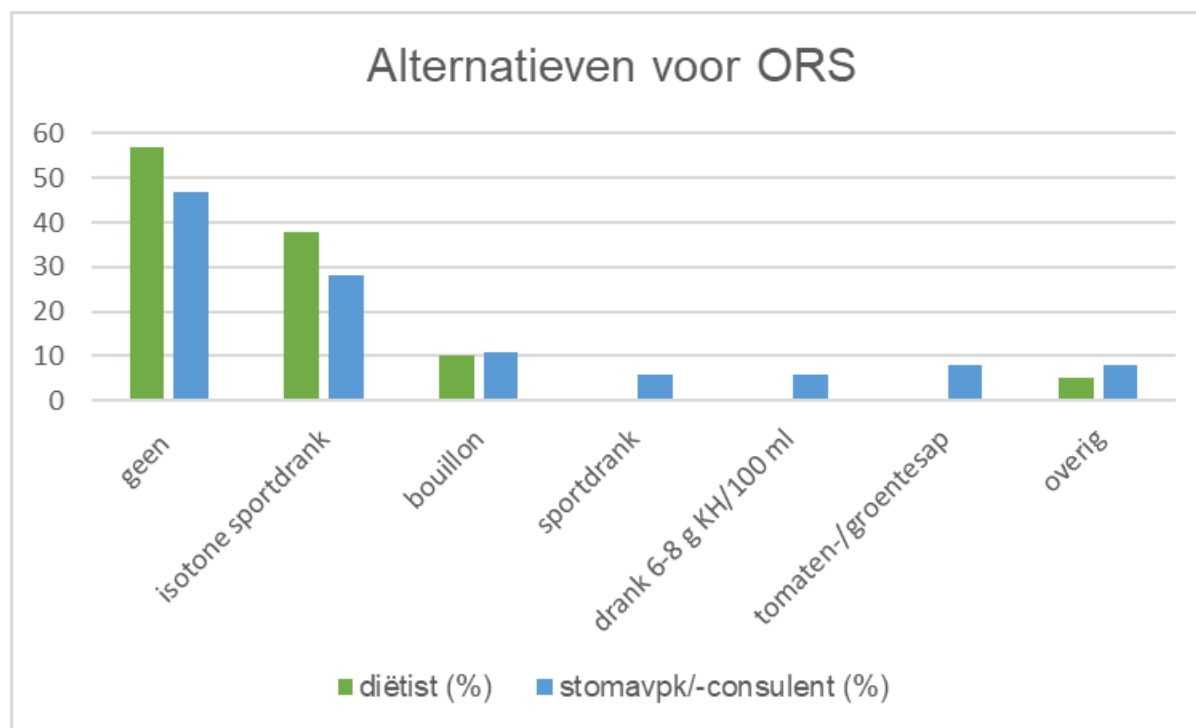
- Doel: in kaart brengen adviezen
- Online (Survio)
- Respons: 21 diëtisten en 36 stomaverpleegkundigen
- Categorisering > staafdiagrammen (Excel)

Resultaten enquête

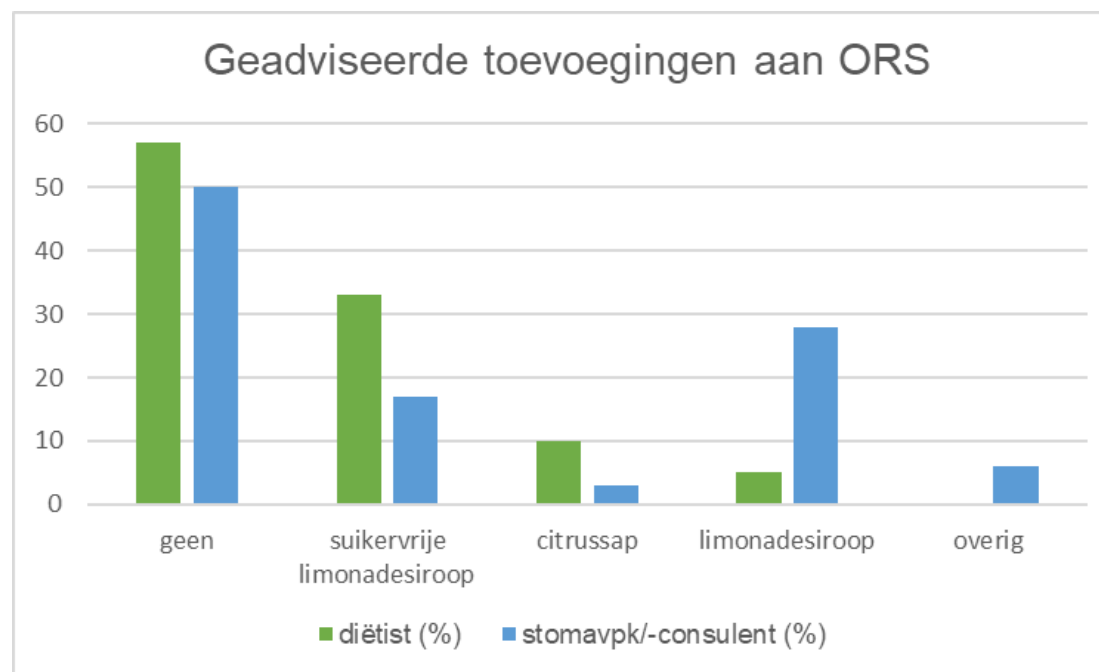
Resultaten enquête

Ongeveer de helft van de behandelaars adviseert andere dranken in plaats van ORS

Resultaten enquête

Er is onder behandelaars veel verschil van inzicht over het toevoegen van 'smaakmakers' aan ORS.

Praktijkonderzoek: laboratoriumonderzoek

- Nodig voor vergelijking met randvoorwaarden
  - Osmolariteit niet goed vanuit voedingswaarde te bepalen
- 64 dranken/oplossingen
  - Ook getest: smaakmakers gebruikt in ORS (siroop, citroensap)
- Resultaten: <http://www.geldersevallei.nl/dranken-bij-HOS>

Resultaten laboratoriumonderzoek

- **Isotone sportdranken:**
  - Osmolariteit meestal binnen randvoorwaarden
  - Te laag in natrium > geen vervanger ORS!

Merk sportdrank	osmolariteit (mOsmol/l)	natrium (mmol/l)
Powerade mountain blast	283	23
Jumbo blueberry	298	14
Jumbo sinaasappel	284	1,4
Extran blasting blueberry	323	21
AA	329	21
Randvoorwaarden	245-300	Voorkeur > 90 Minimaal 60

- Diverse andere dranken met juiste osmolariteit, maar te weinig natrium
  - bijv. haverdrink, Dubbelfriss, Wicky, Perla oploscappuccino

Resultaten laboratoriumonderzoek

- **Bouillon/soep**: voldoende natrium, maar grote verschillen osmolariteit
  - Vaak hypertoon
  - Verdunningen mogelijk (bereiden met meer water)

Merk bouillon/soep	osmolariteit (mOsmol/l)	natrium (mmol/l)
Knorr drinkbouillon tuinkruiden	544	226
Cup a soup tomaat	547	124
Cup a soup kip	412	132
Maggi basis voor soep kip	293	108
Gwoon 1-kops soep tomaat	564	108
Gwoon 1-kops soep kip	422	108
randvoorwaarden	245-300	Voorkeur > 90 Minimaal 60

Resultaten laboratoriumonderzoek

- **Drank 6-8 g koolhydraten/100 ml:** geen goede voorspeller osmolariteit
  - Sterk afhankelijk van typen koolhydraten
  - Ook mineralen hebben invloed (fruitsappen!)

drank	koolhydraten (g/100 ml)	osmolariteit (mOsmol/l)
Tomatensap gewoon	2,9	507
RAAK multivuchten 1:10	5	293
Gewoon tintelfruit appel/perzik	5,4	342
Dubbelfriss appel/perzik	5,6	274
Roosvicee multivit bosvr.	6,2	349
Citroensap	8	440
Sinaasappelsap	8,9	625
Rijstdrink AH terra	10	252
randvoorwaarden		245-300

Resultaten laboratoriumonderzoek

- **Zuivelproducten:**
  - Melk: isotoon (ook lactosevrije melk als ca. 2,5 g KH/100 ml)
  - Karnemelk: hypertoon (tot 375 mOsmol/l)
- **Toevoegingen ORS** (siroop regulier en suikervrij, citroensap)

toevoeging	osmolariteit (mOsmol/l)
Limonadesiroop met suiker	> 3000
Slimpie (sinaasappel) = suikervrije siroop	312
Citroensap	440

Conclusies/aanbevelingen

1. Stimuleer het gebruik van ORS (voorlichting!)
  - a) Bij problemen smaakacceptatie:
    - Adviseer toevoeging suikervrije limonadesiroop of citrussap
    - Goede voorlichting over juiste bereiding
  - b) 'Homemade' ORS: voorkeur voor voorverpakte maten (staafjes suiker/zout)
2. Naast ORS: adviseer bouillon/soep (licht hypotoon/isotoon, zie tabel)
  - Makkelijk doseerbare varianten
  - Goede voorlichting
3. Adviseer het gebruik van zoutarme isotone dranken te beperken (zie tabel)
4. Raad sterk hypotone/hypertone dranken zo veel mogelijk af
5. Adviseer kleine beetjes tegelijk te drinken

Meer informatie, achtergronden en tabellen zijn te vinden op:

<http://www.geldersevallei.nl/dranken-bij-HOS>

**Hartelijk dank voor uw
aandacht!**